

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. VI. Ratio Divi Thomæ exponitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

quando commendans ipsam corpus suum ait, hoc est corpus meum, serebat enim illud corpus in manibus suis. Certè quemadmodum nihil hac oratione Augustini luculentius nec elegantius dici potuit, si Christus reipsa & substantialiter in Eucharistia præsens sit; ita nihil absurdius, aut ineptius proferri potuit, si sacramentum Eucharistiae sit tantum figura & symbolum corporis Christi, nullus enim est, qui suis manibus sui symbolum aut effigiem gestare non possit.

41. Præterea SS. Patres dicunt, esse miraculum soli divinæ omnipotentiae, non minus quam creationem cæli & terræ possibile, quod panis efficiatur corpus Christi: Sed ut panis efficeretur corpus Christi, metaphoricè tantum & symbolicè, non esset opus actione divinæ omnipotentiae propriâ, sufficeret enim sola relatio rationis, & institutio; quemadmodum non actione divinæ omnipotentiae, sed solâ relatione rationis, & institutione, Agnus Paschalis, Manna, Panes propositionis, & similia, repræsentabant corpus Christi: Ergo SS. Patres censent, panem per verba consecrationis, verè & substantialiter converti in corpus Christi. Minor pater, Major verò varijs SS. Patrum testimonijs ostenditur: Cyprianus enim scribit de cæna sic ait: Panis iste non effigie sed naturâ mutatur, omnipotentia Verbi factus est caro, &c. Nissenus orat. Catech. cap. 37. Deus hæc dat virtute benedictionis, in illud (corpus nempe Christi) transelementatâ eorum quæ apparent naturâ. Ambrosius lib. 4. de sacram. cap. 4. querit, quomodo fidei persuaderi possit quod accipiat corpus Christi? Et respondet id fieri, quia omnipotenti Verbo Dei, panis incipit esse corpus Christi, qui ante consecrationem erat panis, quemadmodum Verbo Dei factum est cælum, facta est terra &c. Non erat (inquit) cælum, non erat terra, ipse dixit & facta sunt. Et ego tibi dico, ante consecrationem quæ peragitur verbus ipsius Christi, non erat corpus Christi, sed ipse dixit & factum est, ipse mandavit & creatum est. Similia habet in libro de initiandis cap. 9. ubi ait: Fortè dicis, aliud video, & quomodo tu mihi asseris quod corpus Christi accipiam: hoc ergo nobis superest ut probemus, id quod accipis non esse id quod natura formavit, nempe panem, sed maiorem esse vim benedictionis quam naturæ, quia ejus benedictione natura ipsa mutatur. Virgam tenebat Moyses, projecit eam, & facta est serpens &c. De totius mundi creatione legisti, ipse dixit & facta sunt, ipse mandavit & creata sunt. Sermo ergo Christi qui potuit ex nihilo facere quod non erat, potest ea quæ sunt in id mutare quod non erat. His adde Gaudentium Brixianum tract. 2. in Exodum, cujus hæc sunt verba: Creator omnium qui omnipotentia suâ de terra panem creat, de pane rursus efficit corpus suum; & qui olim aquam convertit in vinum, vinum jam in sanguinem convertit. Idem fusiùs explicat Damascenus lib. 4. cap. 14. his verbis: Quæsit Virgo, quomodo fiet mihi istud? Respondit Gabriel Archangelus: Spiritus Sanctus superveniet in te. Tu quoque nunc quæris, quomodo panis nunc fiat corpus Christi, & vinum aqua mixtum, fiat sanguis Christi? Tibi quoque respondeo: Spiritus Sanctus superveniet, eaque efficit quæ in orationis facultatem & mentis intelligentiam excedunt. Et post pauca: Quod si quæras quo pacto id fiat, satis tibi sit audire, quod per Spiritum Sanctum id fiat. Quemadmodum ex sancta Dei Matre, per Spiritum Sanctum Dominus sibi ipsi carnem condidit, nec quidquam amplius nobis perspectum & exploratum est, quam quod Verbum Dei est verum, & efficax, atque omnipotens,

ut ea efficiat quæ nulla ratio humana præstat. Quin ne hoc quoque alienum fuerit dicere, quod vinum & aqua, in bibentis ac comedentis corpore sanguinem immutantur: Sic panis & vinum quæ ponuntur in altari, per Sancti Spiritus invocationem & adventum, mirabili modo in Christi corpus & sanguinem vertuntur.

Ultimum argumentum ex SS. Patrum auctoritate desumptum, petitur ex eo quod SS. Patres ex veritate præsentiae realis corporis & sanguinis Christi in Eucharistia, tanquam a certissimo fundamento, & notissimo fiducialulo, argumentantur contra varios hereticos ad illorum errores confutandos. Sic Hilarius 8. de Trinit. probat contra Arianos, Patrem & Filium esse unum, non tantum unitate voluntatis & affectus, sed etiam unitate reali & naturalis; quia nos cum Filio unum efficiamus, realiter naturali conjunctione corporum, in Eucharistia sacramento: Verè (inquit) abo dominum & verbum carnem sumimus, naturamque carnis suæ sacramentum nobis admiscuit. Et paulo post: Hæc nobis ideo commemorata sunt, quia voluntate tantum unitate heretici Personas Divinas unitas interpretantur, & ad id exemplum unitatis nostræ Deo utuntur: quasi nobis ad Filium voluntate tantum religionis unius, nulla per sacramentum carnis naturalis communionis proprietate indulgetur. Item Similiter lib. 2. contra hereses cap. 2. probat contra Gnosticos, Christum venisse in vera carne, quia (inquit) alioquinque calix Eucharistiae communicatio sanguinis ejus esset, neque panis frangimus, communicatio corporis ejus. Sanguis enim non est, nisi à venis & carnibus, & artem quæ est secundum hominem, substantia. Item Irenæus, Cyrillus Alexandrinus, Gregorius Nyssenus, alijque Patres, simili argumentatione tunc ad probandam carnis resurrectionem, cujus semen accipimus, & ius ad illam spectabile, per conjunctionem realem corporis nostri cum corpore Christi, quæ fit in sacramento Eucharistiae, quod idcirco resurrectionis seminis & immortalitatis antidotum, à SS. Patribus appellatur.

ARTICULUS V.

Ratio Divi Thomæ exponitur.

Res rationes seu congruentias, ad ejusdem veritatis Catholicæ confirmationem adducit D. Thomas hic quaest. 75. art. 1. quarum prima, & præcipua, desumpta ex figuris Eucharistiae quæ fuerunt in antiqua lege, potest proponi. Si Eucharistia sit tantum lignum, figura corporis Christi, nec ipsum continent, non erit præstantior, in ratione sacramenti, quam manna, vel agnus paschalis, aliæque veteris legis sacramenta: Sed hoc dici nequit. Ego Minor pateat, umbra enim & figuræ sunt quæ nobilius & inferius corpore figurato: panis autem, & agnus paschalis, erant umbrae dignæ Eucharistiae, ut passim docet SS. Patres, ut etiam Origenes hom. 7. in lib. Numer. Tunc in antiqua erat manna cibis: nunc autem in specie carnis etiam est verus cibus. Et Hieronymus in cap. 1. Epistolæ ad Titum: Tantum interest inter panem propositionis & corpus Christi, quantum inter umbra & veritas.

ARTICULUS VII.

Aliud argumentum desumptum ex disparitate fidelium novi testamenti ab antiquis, in manducatione corporis Christi, ut panis celestis.

Hoc argumentum sumitur ex verbis Christi, 47.
promittentis Joan. 6. se daturum fidelibus novi testamenti carnem suam manducandam, modo aliquo, quo fideles veteris testamenti illam non manducaverunt, ait enim: *Non Moyses dedit vobis panem de caelo sed Pater meus dat vobis panem de caelo verum. Panis enim Dei est qui de caelo descendit, & dat vitam mundo. Patres vestri manducaverunt manna in deserto, & mortui sunt. Hic est panis de caelo descendens, ut si quis ex ipso manducaverit, non moriatur, &c.* Ex quibus verbis constat, fideles novi testamenti, post descensum Christi de caelo, esse quoad manducationem corporis Christi, ut panis celestis, in conditione diversa, ac multo meliori, quam fuerint Patres antiquae legis: Sed talis diversitas salvari nequit, nisi dicatur fideles novi testamenti, realiter & substantialiter manducare carnem Christi adorandam, sub signis sensibilibus panis, & sub speciebus Eucharisticis contentam, sicut Ecclesia Catholica docet: Ergo ita sentiendum est. Major pater, Minor vero subsumpta probatur: quia nisi ita corpus Christi manducemus, fuerunt nobis patres fideles veteris testamenti, quoad illam manducationem, tum quia manducaverunt Manna, & Agnum paschalem, quae, ut ostendimus articulo precedenti, fuerunt excellentiores figurae corporis Christi, quam panis communis, hominum arte confectus: tum etiam, quia Patres qui Manna in deserto manducaverunt, in Christum crediderunt, subindeque spirituali manducatione per fidem, corpus ejus comederunt: Sed praeter manducationem oralem signorum, & manducationem mentalem corporis Christi per fidem, in quo Patres veteris testamenti, nobis pares fuerunt, nihil aliud restat in quo sumus dispares & dissimiles, nisi realis manducatio corporis Christi: Ergo ut salvetur disparitas inter Patres antiquae legis, & fideles novi testamenti, quoad manducationem corporis Christi, ut panis celestis, & verba Christi supra relata verificentur, dicendum & facendum est, nos verè, realiter, & substantialiter manducare corpus Christi in Eucharistia, & fideles veteris testamenti illud solum figuratiter aut mentaliter per fidem manducasse, juxta illud Apostoli 1. ad Corinthios 10. *Patres nostri omnes sub nube fuerunt, & omnes mare transierunt, & omnes in Moyse baptizati sunt, in nube & in mari, & omnes eandem escam spiritualement manducaverunt, & omnes eundem potum spiritualement biberunt.* Unde egregiè Ambrosius libro de ijs qui iniantur cap. 7. *Considera ut praestantior sit, panis Angelorum, an caro Christi, quae utique est corpus vitae. Manna illud è caelo, hoc supra caelum. Illud celi, hoc Domini celorum. Illud corruptioni obnoxium, si in diem alterum servaretur; hoc alienum ab omni corruptione, quod quicumque religiosè gustaverit, corruptionem sentire non poterit.* Et ibidem supra dictum discrimen quod inter fideles novae legis, & Patres veteris testamenti reperitur, expendens, sic ait: Illis

Aa 2

aqua

inter imaginem & veritatem, inter exemplaria verorum, & ea ipsa quae exemplaria praefigurabantur. Item Leo Papa sermone 7. de passione Domini sic ait: *Ut ergo umbra cederent corpori, & cessarent imagines sub praesentia veritatis, antiqua observantia novo excludatur sacramento; hostia in hostiam transit, sanguine sanguis auferetur, & legalis festivitas, dum mutatur, impletur: Christi scilicet carne & sanguine substituitis agno paschali, & sanguini ejus.* Major verò in qua est difficultas, & quam negant Haeretici, facile suaderetur. Manna enim quod de caelo cadebat, & Angelorum artificio mirabili fiebat, praestantius erat pane communi, qui de clibano prodit, & manu pistorum fit; perfectius etiam corpus Christi representabat, quam panis, tum quia de caelo erat, Psal. 77. tum etiam quia saporem mirabilem continebat, Sapient. 16. & aequali mensura sumebatur ab omnibus, licet inaequaliter colligeretur, Exodi 16. cum denique, quia incorruptibile erat die sabbati, per quod representabat corpus Christi non corrumpendum in sepulchro die sabbati. Idem a fortiori dicendum de agno paschali, nam melius caro Christi, per veram carnem Agni exprimebatur, mors per veram ejus mortem, & sanguis per sanguinem, quam per solum panem, vel panis fractionem: Ergo si Eucharistia sit tantum signum vel figura corporis Christi, nec ipsum contineat, non erit praestantior, sed inferior, & minus perfecta in ratione signi, & sacramenti, quam Manna, & Agnus paschalis, atque veteris legis sacramenta.

Respondent Haeretici, quod licet Eucharistia sit tantum signum & figura corporis Christi, nec ipsum contineat, perfectior tamen est, in rationem sacramenti, Manna & Agno Paschali, aliisque veteris legis sacramentis: tum quia significat Christum, ut jam actu existentem, cum tamen veteris legis sacramenta, ipsum ut futurum designarent; tum etiam, quia Eucharistia, & alia novae legis sacramenta, sunt diuturniora, & usque ad consummationem saeculi duratura.

Sed contra primam responsionem sic argumentor: Si Eucharistia non sit praestantior veteris sacramentis, nisi quia est Symbolum Christi actu jam existentis, sequitur totam illam excellentiam esse communem statuis & imaginibus Christi modò depictis, utpote quae etiam representant Christum jam in caelo existentem; & consequenter imagines illas esse praestantiores omnibus sacramentis legis Moisaicae.

Deinde, Si Eucharistia ideo solum sit praestantior sacramentis veteribus, quia significat Christum jam natum, passum, mortuum, & in caelis regnantem, non erit nobilior Baptismo, utpote quod est signum passionis, sepulturae, & resurrectionis Christi: Sed hoc falsum est, etiam apud Sectarios: Ergo & illud.

Secunda quoque responsio inutilis est, duratio enim ac diuturnitas pertinet solum ad dignitatem accidentariam, nos verò de substantiali hinc agimus, ad quam impertinenter omnino se habet diuturnitas major vel minor: homo enim v.g. quamvis non habeat ita durabilem & diuturnam existentiam, sicut lapides, absolute tamen & simpliciter, est longè nobilior quibuscumque lapidibus.

**